

Kris i Kina ett verkligt miljöhot (27/8)

Västerbottens Kuriren den 27 augusti 2009

Den internationella klimatkonferensen i Köpenhamn i december är ett unikt tillfälle för Sverige att som ordförandeland i EU verka för ett genombrott i de globala klimatförhandlingarna. Oavsett ansvaret för de utsläpp som förekommit hitintills så är det omöjligt att lösa framtidens klimathot utan att dagens största utsläppare av växthusgaser - Kina - väljer en utvecklingsbana som är miljömässigt hållbar. Den ekonomiska krisen har dock föranlett en oroväckande förändring i Kinas ekonomiska politik.

Kinas resursintensiva tillväxtstrategi har lett till stora miljöproblem. I dag är landet världens största förorenare av koldioxid, 16 av världens 20 mest förorenade städer är kinesiska, grundvattnet sjunker i norra delarna av landet och öknar breder ut sig. De tre största kinesiska kolkraftverken släpper ut mer växthusgaser än hela Storbritannien. Situationen är så allvarlig att kostnader orsakade av miljörelaterade sjukdomar uppgår till flera procent av BNP.

Miljöförstöringen är även negativ för omvärlden: betydande utsläpp faller ned så långt borta som i USA och planer på att via kanaler förse norra Kina med vatten från Himalaya kommer att äventyra vattentillgången i grannländer.

Det kinesiska ledarskiktet är medvetet om problemen. Under senare år har vi sett en förskjutning i politisk retorik och ekonomisk politik med ett mindre fokus på ekonomisk tillväxt och med större miljöhänsyn. Omvärlden har välkomnat denna omsvängning och positiva reaktioner hördes när USA och Kina behandlade frågan om minskade utsläpp vid toppmötet för några veckor sedan. Tyvärr är dessa reaktioner förhastade och det finns ingen grund för optimism när det gäller Kinas avsikter att åta sig konkreta mål på klimatområdet.

Mycket tyder på att den globala ekonomiska krisen har minskat fokus på hållbar utveckling i Kina. Miljontals kineser har i krisens spår förlorat sina jobb. En djup lågkonjunktur och ytterligare arbetslöshet skulle kunna leda till politiska omvälvningar.

För att motverka den ekonomiska krisen har regimen därför lanserat ett mycket stort stimulanspaket som prioriterar den tunga industrin och en utbyggnad av transportnätet. Bara i Peking har åtgärderna innefattat asfaltering och reparation av 300 000 kilometer väg. Samtidigt har en halvering av skatten på småbilar lett till snabbt ökande bilförsäljning. Under början av våren frångicks tidigare uppsatta miljökrav för ett hundratal omfattande industriprojekt eftersom dessa ansågs kunna ge högre inhemsk efterfrågan.

Krisen har också ökat USA:s ekonomiska beroende av Kina och därmed minskat utrymmet för externa påtryckningar inför höstens klimatkonferens. Kina är den största innehavaren av amerikanska statskuldväxlar och den största potentiella finansiären av det växande amerikanska budgetunderskottet. En minskad kinesisk benägenhet att köpa nya skuldväxlar, eller en försäljning av det nuvarande innehavet, kan tvinga USA att höja sin ränta vilket skulle vara förödande för USA:s ekonomiska återhämtning.

Det förändrade ekonomiska maktförhållandet mellan Kina och USA har inneburit att Obama-

administrationen implicit godtar ett litet kinesiskt ansvar för att reducera den globala uppvärmningen.

När USA håller låg profil ökar betydelsen av ett kraftfullt agerande av EU. Fredrik Reinfeldt kan bidra till en framgångsrik Köpenhamnskonferens, men utmaningen är stor. För det första krävs betydande ansträngningar för att Kina ska godta kvantitativa utsläppsmål. För det andra krävs insikten att Kina aldrig kommer att göra miljöeftergifter om det hotar den inhemska tillväxten.

En ständigt ökad levnadsstandard utgör den huvudsakliga grunden för regimens maktmonopol. Fredrik Reinfeldt kan hjälpa Kina genom att motverka de protektionistiska strömningar som gör sig gällande inom EU och på så sätt underlätta kinesisk export och tillväxt.

En växande kinesisk ekonomi är den bästa garanten för en återgång till ökad miljöhänsyn i den kinesiska inrikespolitiken.

Johanna Rickne

Fredrik Sjöholm